

ETTEVAADE

Kui jüri toob rohelise, sööb mai selle ära

Et olla poliitiliselt kõigiti korrektne, ütlen kohe, et juttu ei tule parteidest ega üksikisikutest, vaid tavalistest loodusnähtustest.

Jürikuul saavutatud suur arenguvahe Eesti eri piirkondade vahel hakkab taanduma: saarlased kiitlesid raadios, et sealkandis on lehed pea sama suured kui Mandri-Eestis.

Maist võib aga kõike oodata – mõnel aastal käitub ta sama pirtsakalt kui aprill. Veidi statistikat. Viimasel kahekümnel aastal on olnud seitse sooja, kaheksa soojapoolset ja viis jahedat aprilli.

Lehekuud on olnud teistsuguse ilmarežiimiga:

ainult kuuel aastal on mai püsinud soe või soojapoolne, ülejäänud 14 on olnud jahedad või isegi külmad, nagu 1999. aastal.

Lohutuseks on muidugi tõdemus, et tolle viimati mainitud aasta suve on kutsunud koguni unelmate suveks – nii kuum ja päikeseline oli ta.

Ja veel üks rahvatarkus: jürikuu soe, lehekuu vilu ja jaanikuu niiske täidavad talumehe aida. Nagu ka turismiagentuuride kaukad, sest jahe ja vihmane ilm ajab linnamehed soojemaid maid otsima.

Tänavune mai peaks tulema keskpärane. Ilma poolest, mõtlen.

Ilmateadlane

Ain Kallis

kirjutab

ilmast

iga kuu

TAGASIVAADE

Kas me siis sellist aprilli tõepoolest tahtsimegi

Tänavune jürikuu sarnanes mullusega ja tõi ootuspäraselt nii sooja, külma, vihma, lund kui ka päikesepaistet

Neli aastat tagasi sai aprillikuu ülevaatele umbes niisugune pealkiri pandud. Ainult et siis oli ilmaelu hoopis teistsugune – õhk oli külm ja maa lumine kui südalvel.

Nüüd võime nentida, et läinud jürikuu oli päris ootuspärane ning sarnanes mullusega – peaaegu sama koguse saime sooja ja külma, vihma, lund ja päikesepaistet.

Kuu algus oli varakevadine: päeval röömustas soe päike, ööd aga püsisid vilud. Esimene dekaad oli siiski pikaajalisest keskmisest ehk normist soojem ligi kraadi võrra.

Sombune jüripäev

Järgmine kümmepäevak oli väga soe ja kuiv – Tartus on see periood viimase poole sajandi jooksul olnud soojem vaid kolmel aastal. Idapoolsetes piirkondades ilmnesid juba põuanahtud.

Kuu lõpukolmandik oli juba normilähedane. Sadas nii vihma kui lörtsi, päris viimastel aprillipäevadel ka lund.

Et prognoosi seisukohalt tähtsa päeva, jüripäeva ilm oli sajune ja sombune, siis tuleks karta ka samasugust suve. Jubel!

Kui Eesti Meteoroloogia ja Hüdroloogia Instituudis valmisid kuu kokkuvõtted, selgus, et riigi keskmine õhutemperatuur oli 5 °C, mis on normist 1,7 kraadi kõrgem näit. Nagu ikka kevadel, oli soojem lõunas (Tartus ja Võrus 5,5 °C), jahedam saartel (Hiiumaal 4 °C).

Sademeid tuli keskmiselt 30 mm, mis teeb 81% normist. Parajalt sadas Harju- ja Rapla- maal (Kuusikul 41 mm, Tallinnas 36 mm), mitu korda vähem aga saartel (Ruhnu 10 mm). Meenutuseks: Tartumaal on näiteks sadanud aprillis nii 1 mm 1965. aastal kui 95 mm 1956. aastal.

Vihm jahutab kirgi

Päikest võis näha peaaegu iga päev, lihavõttepühade ajal said aga hili- sed ärkvelolijad imetleda haruldasi helkivaid ööpilvi.

Peaaegu samal ajal kui pealinnas märatseti (kindlasti mitte lauldes eurolaulu «Partners in Crime?»), sähvisid Eesti kaugetes maakohta-

Aprilli algus tõi Virtsu sadama lähistel Puhtulaiul randa jäämäed.

Küllike Rooväli

des välgud ja ladistas sadada. Vael ajal ja vales kohas!

Teist korda meenus Tõnis- mägi, kuulates Tartus brittide ansamblit «The King's Singers».

1967. aasta juulis USAd vapustanud rahutuste katalüsaatoriks on arvatud lämmatavat palavust. Kõrge niiskuspotsent pani naha leemendama, valitses tuulevaikus.

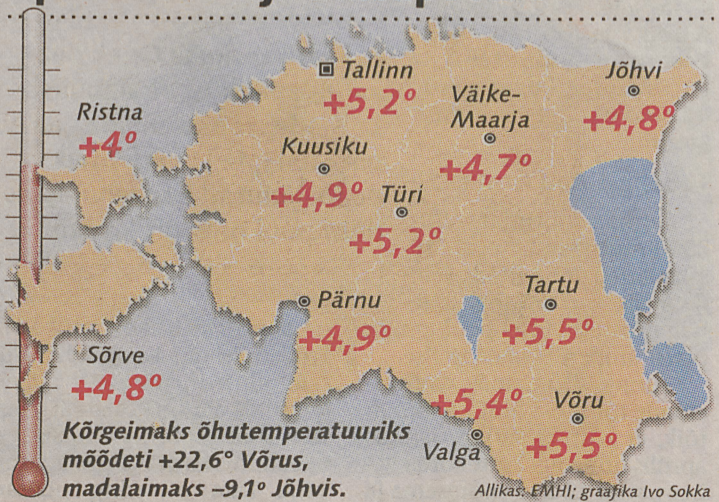
Nimelt esitasid nood loo «Fuego», mis kuulutavat, nagu nad tähendusrikkalt mainisid, et maiseid kurjuseleke kustutavad edukalt taevased veed.

Meenutuseks: 1967 aasta juulis USAd vapustanud rahutuste katalüsaatoriks on arvatud lämmatavat palavust. Kõrge niiskuspotsent pani naha leemendama, valitses tuulevaikus.

Mõlluks läks siis, kui üks poliitseinik tulistas kakluses noa haaranud puertoriikolast. Löömingud, põletamised ja kõik sellega kaasnev levis üle kogu maa.

Kired lahtusid kohe, kui rahutuste kolmandal päeval hakkas lõpuks tugevasti vihma sadama. Ilmatead oleval tollal olnud kõige oodatavamad uudised.

Aprill oli soe ja kuivapoolne

Välismaalt

- Lihavõttepühade rõõmu USAs varjutasid lumetormid. Ohio osariigis lauldi juba jõululaulu sõnadega «Dreaming of White Easter». Lund oli maas ligi meeter!
- Holland ja Belgia said jürikuu uueks kuumarekordiks kirja 30 °C. Läinud aprill oli üldse Hollandi kliimaajaloos kõige soojem, kuivem ja päikesepaistelisem.
- USAs Georgia osariigis möllavad ajaloo suurimad metsatulekahjud. Tuld võib jätkuda isegi kuuks ajaks.

Aastate eest

- 30. aprillil 1888 surmas tugev rahehoog Indias 230 elanikku.
- 2. aprillil 1977 tapsid tornadod Bangladeshis 900 ja vigastasid 6000 inimest.

1907. aasta jürikuu oli Tartus külm (2,4 °C) ja niiske (50 mm).

Postimehele teatati ilmaelust:

- Juhtkirjast 5.04.1907. Rahvas peab oma enamuses jälle sise- maisele kokkukõlale jõudma. Muidu jääme oma edenemises teele. Erakondliku lahakuminekumisel nimel tehakse jõledusi, et aga isiklikst väikluse suurte hulkade silma all mängitada! Kitsas omakasu tõstab pead, kus tuline tegevus inimese meeli tillukese tulususe küünle vahelt lahti võiks kiskuda.
- Tallinnast. Suures linnas on armas, kui üks aine kõigil meele mõlgub, kõiki ühendab – see on Tallinna vesi. Meie kollane, haisev vesi jookseb ühte soodu torudest, kõigepäält on tal aga tarvis inimesi kõhuhai- gekst teha.
- Väinadest hakkab jää lagu- nema. Ülekäimine on seis- kus.
- Pariisi ajaleht «Maini» tahab automobiliidena võidusõitmist Pakingi ja Pariisi vahel toime panna. Nii pikka võidusõitmist ei ole siiani veel olnud.

1957. aasta aprill oli Tartus jahe (3,6 °C) ja kuivapoolne (27 mm).

Et prognoosi seisukohalt tähtsa päeva, jüripäeva ilm oli sajune ja sombune, siis tuleks karta ka samasugust suve.